

CV

مرتضی کریمی نیا

عضو وابسته فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران (گروه مطالعات اسلامی)
متولد ۱۳۵۰ شمسی، قم

تحصیل:

۱۳۶۸-۱۳۷۵: تحصیل در حوزه علمیه قم و اتمام دوره سطح (قم)
۱۳۷۳-۱۳۷۶: کارشناسی فلسفه از دانشگاه مفید (قم)
۱۳۷۷-۱۳۷۹: کارشناسی ارشد علوم قرآن و حدیث از دانشگاه تهران (تهران)
۱۳۹۱-۱۳۹۴: دکتری علوم قرآن و حدیث در دانشگاه تهران (تهران)

سوابق کاری:

۱۳۷۷-۱۳۹۵: مؤلف و عضو هیأت علمی گروه «قرآن و حدیث» در *دانشنامه جهان اسلام* (بنیاد دایرةالمعارف اسلامی؛ تهران)
۱۳۸۴-۱۳۹۵: عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات (تهران)؛ گروه قرآن و حدیث

آثار مکتوب

کتاب‌ها انتشار یافته

۱. *آرا و اندیشه‌های دکتر نصر حامد ابوزید*، تهران، سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، ۱۳۷۶ شمسی، ۱۱۷ ص.
۲. *کتاب‌شناسی مطالعات قرآنی به زبانهای اروپایی ۱۷۰۰-۱۹۹۵*، تهران: انتشارات بین‌المللی الهدی، ۱۳۸۰ شمسی، ۲۶۸ ص.
۳. *بولتن مرجع (۶): مطالعات قرآنی در غرب*، به کوشش مرتضی کریمی نیا، تهران: انتشارات بین‌المللی الهدی، ۱۳۸۰ شمسی، ۷۶۵+۱۶۴ ص.
۴. *معنای متن، پژوهشی در علوم قرآن*، نوشته دکتر نصر حامد ابوزید، ترجمه مرتضی کریمی نیا، تهران: انتشارات طرح نو، ۱۳۸۰ شمسی، ۵۷۳ ص. (برنده جایزه دهمین دوره کتاب سال دانشجویی)
۵. *سیره پژوهی در غرب: گزیده متون و منابع*، تهران: مجمع تقریب مذاهب اسلامی، ۱۳۸۶.
۶. *ساخت‌های زبان فارسی و مسئله ترجمه قرآن*، تهران: انتشارات هرمس، ۱۳۸۹.
۷. *حدیث اسلامی: خاستگاه‌ها و سیر تطور*، ویراسته هارالد موتسکی، ترجمه و ویرایش مرتضی کریمی نیا، قم: دارالحدیث، ۱۳۹۰. (برنده جایزه کتاب فصل نوزدهم).
۸. *زبان قرآن، تفسیر قرآن*، تهران: انتشارات هرمس، ۱۳۹۱. (برنده جایزه کتاب فصل بیست و یکم).

۹. کتاب‌شناسی مطالعات قرآنی در زبان‌های اروپایی، پیشگفتار از اندرو ریپین، قم، مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی، ۱۳۹۱، ۸۰۰ص. (برنده جایزه کتاب فصل بیست و چهارم؛ بیستمین دوره کتاب سال دانشجویی؛ و سی یکمین جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران)
- Bibliography of Qur'anic Studies in European Languages*, by Morteza Karimi-Nia, Foreword by Andrew Rippin, Qum, CTHQ, 2012. 800pp. ISBN: 978-600-92543-2-3.
۱۰. فرهنگ نحوی ساختارهای قرآن، تهران: انتشارات هرمس، ۱۳۹۳. ۲۲۸ص
۱۱. قرآن‌های عصر اموی: مقدمه‌ای در باب کهن‌ترین مصاحف، نوشته فرانسوا دروش، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا و آلاء وحیدنیا، تهران: هرمس، ۱۳۹۴. ۳۲۵ص.
۱۲. قرآن و سنت‌های تفسیری‌اش (مجموعه مقالات)، نوشته اندرو ریپین، ترجمه و ویرایش مرتضی کریمی‌نیا، قم: انتشارات ادبیات، ۱۴۰۰. ۴۵۰ص
۱۳. مصحف صنعاء ۱ و مسئله خاستگاه قرآن، تالیف بهنام صادقی و محسن گودرزی، ترجمه و مقدمه از مرتضی کریمی‌نیا، تهران: انتشارات هرمس، ۱۴۰۰. ۴۱۳ص.
۱۴. قرآن‌های کوفی در ایران و دیگر پاره‌های آن در جهان: سده نخست تا پنجم، تهران: مرکز طبع و نشر قرآن جمهوری اسلامی ایران، ۱۴۰۱. ۵۸۳ص. (برنده جایزه چهل و یکمین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، بهمن ۱۴۰۲).
۱۵. مصحف المشهد الرضوی: الجامع للّسنخاتین المرّمّتین ۱۸ و ۱۶ فی مکتبة العتبه الرضویة بمشهد، دراسة وتحقیق مرتضی کریمی‌نیا، قم: مؤسسه آل‌البتیة لإحیاء التراث، ۱۴۰۱ش / ۱۴۴۴ق / ۲۰۲۲م. ۱۰۲۴ص. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۱۹-۶۶۴-۸. (برنده جایزه سپاس در چهل و دومین دوره جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی ایران، بهمن ۱۴۰۳).
- Codex Mashhad: Qur'an Manuscripts Nos. 18 & 4116 in the Astan-i Quds Library*, edited by: Morteza Karimi-Nia, foreword by: Jawad al-Shahrestani, Qom: The Alulbayt Islamic Heritage Institute, 1444/2022, 1024pp. ISBN: 978-964-319-664-8.
۱۶. مصحف المشهد الرضوی: تاریخه وخصائصه، تالیف: مرتضی کریمی‌نیا، قم: مؤسسه آل‌البتیة لإحیاء التراث، ۱۴۰۲ش / ۱۴۴۵ق / ۲۰۲۳م. ۱۹۲ص. شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۱۹-۶۶۵-۳.
- Codex Mashhad: An Introduction to its History and Contents*, Morteza Karimi-Nia, Qom: The Alulbayt Islamic Heritage Institute, 1445/2023, 192pp. ISBN: 978-964-319-665-3.
۱۷. نصّ و تفسیر: مکتب فقهی امام صادق علیه السلام، نوشته حسین مدرّسی طباطبایی، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا و سیدمحمدکاظم مددی، تهران: کرگدن، ۱۴۰۴. ۴۰۰ص.
۱۸. قرآن زعفرانی: کهن‌ترین نسخه کامل مورّخ فارسی، به قلم ابوالفخر بن ابی‌الفضل زعفرانی، تصحیح، مقدمه و واژه‌نامه‌ها، مرتضی کریمی‌نیا، تهران: فرهنگ سیادت، ۱۴۰۴. ۷۹۲ص.

مقالات تألیفی در مجلات و کتب
(فارسی، عربی، انگلیسی و آلمانی)

19. "Abū Ja'far at-Ṭūsī", *Handbook of Qur'anic Hermeneutics: Vol. 2: Qur'anic Hermeneutics from the 9th to the 12th Century*, edited by George Tamer, Berlin: Walter de Gruyter, 2026, pp. 319-343.
20. "Al-Wazīr al-Maghribī", *Handbook of Qur'anic Hermeneutics: Vol. 2: Qur'anic Hermeneutics from the 9th to the 12th Century*, edited by George Tamer, Berlin: Walter de Gruyter, 2026, pp. 247-281.
21. "Against *Scriptio Continua*: Iranian Approaches to the Copying of the Qur'an during the Second and Third Centuries AH (Eighth and Ninth Centuries CE)," in: *The Qur'an and Its Handwritten Transmission*, edited by François Déroche, Leiden: Brill, 2024, pp. 190-208.
22. "The Qur'anic Codices and Fragments Ascribed to Imām 'Alī and Other Shi'a Imāms: Forged Colophons or Historical Truths?" in: *Journal of Islamic Manuscripts* 14ii-iv (2023), pp. 396-441.
23. "A New Document in the Early History of the Qur'an: Codex Mashhad, an 'Uthmānic Text of the Qur'an in Ibn Mas'ūd's Arrangement of Sūras," in: *Journal of Islamic Manuscripts* 10iii (2019), pp. 292-326.
24. "Šāh Ismā'īl und seine zeitgleich mehreren Koranexemplare: eine Reflexion der Problematik der Signaturfälschung der schiitischen Imame in den Koranmanuskripten," translated from Persian into German by: Assra Zibaie *Spektrum Iran*, 31ii (2018) pp. 29-53.
25. "Tafsīr al-Ṭabarī and Shi'a Tafsīrs," in *Journal of Shi'a Islamic Studies*, 9ii (2016), pp. 196-221.
26. "The Historiography of the Qur'an in the Muslim World: The Influence of Theodor Nöldeke," in *Journal of Qur'anic Studies* (London), Volume 15.1 (2013) pp. 46-68.
27. "Contemporary Qur'anic Studies in Iran and its Relationship with Qur'anic Studies in the West," in *Journal of Qur'anic Studies* (London), Volume 14.1 (2012) pp. 45-72.
28. "Iranian Kufic Qur'an Manuscripts: A Brief Survey," in *Journal of Qur'anic Studies* (London), Volume 8.2 (2006) pp. 157-168.

۲۹. «مترجمان و لغزش در فهم معنای إن»، *بینات*، سال اول، ش ۲، تابستان ۱۳۷۳، ص ۷۲-۸۳.
۳۰. «بای تعدیه در قرآن کریم (۱)»، *بینات*، سال دوم، ش ۵، تابستان ۱۳۷۴، ص ۵۰-۶۵.

۳۱. «بای تعدیه در قرآن کریم (۲)»، *بینات*، سال دوم، ش ۶، تابستان ۱۳۷۴، ص ۵۲-۶۰.
۳۲. «نگاهی به ترجمه قرآن کریم محمد مهدی فولادوند»، *فصلنامه حوزه و دانشگاه*، سال اول، ش ۳، تابستان ۱۳۷۴، ص ۴۳-۵۴.
۳۳. «نقد و بررسی ترجمه قرآن کریم، از آیت‌الله مکارم شیرازی (۱)»، *بینات*، سال سوم، ش ۹، بهار ۱۳۷۵، ص ۱۴۰-۱۵۳.
۳۴. «نقد و بررسی ترجمه قرآن کریم، از آیت‌الله مکارم شیرازی (۲)»، *بینات*، سال سوم، ش ۱۱، پاییز ۱۳۷۵، ص ۱۲۶-۱۴۸.
۳۵. «توضیحی دربارهٔ يك جوابیه»، *بینات*، سال سوم، ش ۱۱، پاییز ۱۳۷۵، ص ۱۶۰-۱۶۳.
۳۶. «از مقتضیات زبان فارسی در ترجمه قرآن کریم»، *فصلنامه حوزه و دانشگاه*، سال سوم، شماره ۱۰، بهار ۱۳۷۶، ص ۱۳-۲۵.
۳۷. «چه را ترجمه نکنیم؟ و چرا؟»، *ترجمان وحی*، سال اول، ش ۲، اسفند ۱۳۷۶، ص ۲۶-۳۹.
۳۸. «یکسانی و هماهنگی ترجمه قرآن»، *ترجمان وحی*، سال اول، ش ۱، شهریور ۱۳۷۶، ص ۷-۲۴.
۳۹. «فهرستی از مطالعات اروپایی دربارهٔ ترجمه قرآن»، *ترجمان وحی*، سال دوم، ش ۴، اسفند ۱۳۷۷، ص ۱۰۷-۱۲۵.
۴۰. «پدیده تکرار در قرآن و مسئله ترجمه آن»، *ترجمان وحی*، سال پنجم، شماره ۹، شهریور ۱۳۸۰، ص ۳۲-۶۰.
۴۱. «سیری اجمالی در سیره‌نگاری پیامبر اسلام در غرب»، *آینه پژوهش*، سال دوازدهم، شماره ۲، شماره پیاپی، ۶۸، خرداد و تیر ۱۳۸۰، ص ۲۴-۲۹.
۴۲. «کتاب‌شناسی مطالعات تفسیری در زبانهای اروپایی»، *پژوهشهای قرآنی*، سال هفتم، شماره ۲۵-۲۶، بهار و تابستان ۱۳۸۰، ص ۳۷۲-۴۳۹.
۴۳. «نگاهی به زندگی و آثار نصر حامد ابوزید»، در *نقد و بررسی‌هایی در باب اندیشه‌های نصر حامد ابوزید*، به کوشش سعید عدالت‌نژاد، تهران، مشق امروز، ۱۳۸۰، ص ۱۶۱-۱۷۷.
۴۴. «امین خولی بنیادگذار مکتب ادبی در تفسیر قرآن»، *گلستان قرآن*، دوره سوم، شماره ۱، سال پنجم، شماره ۱۵۸، یکم اردیبهشت ۱۳۸۱، ص ۱۷-۲۱.
۴۵. «مسئله تأثیر زبانهای آرامی و سریانی در زبان قرآن»، *نشر دانش*، سال بیستم، ش ۴، شماره پیاپی ۱۰۷، زمستان ۱۳۸۲، ص ۴۵-۵۶.
۴۶. «کتاب‌شناسی مقالات قرآنی به زبان‌های اروپایی: ۲۰۰۰-۲۰۰۴»، *گلستان قرآن*، سال هفتم، شماره ۱۹۰، آبان ۱۳۸۳، ص ۱-۶۵ و ۱-۱۲.
۴۷. «درنگی در ترجمه چند واژه و اصطلاح قرآنی»، *ترجمان وحی*، سال هشتم، ش ۲، شماره پیاپی ۱۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۳، ص ۴-۳۰.
۴۸. «امین خولی و بنیادگذاری مکتب ادبی در تفسیر»، *برهان و عرفان* (دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، دانشکده الهیات و فلسفه)، سال دوم، ش ۶، زمستان ۱۳۸۴، ص ۹۵-۱۱۰.
۴۹. «کتاب‌شناسی مباحث ترجمه قرآن در زبان‌های اروپایی»، *ترجمان وحی*، سال نهم، ش ۲، شماره پیاپی ۱۸، پاییز و زمستان ۱۳۸۴، ص ۴۷-۷۸.

۵۰. «اختلاف قرائت یا تحریف قرآن: نگاهی به نقل روایات شیعه در تفسیر التبیان»، در *علوم حدیث*، سال یازدهم، ش ۲، شماره پیاپی ۴۰، تابستان ۱۳۸۵.
۵۱. «تاریخ قرآن (نلدکه-شوالی): تاریخچه تدوین و نقد و بررسی ترجمه عربی آن»، *پژوهش‌نامه قرآن و حدیث* (مجله پژوهشی انجمن علوم قرآن و حدیث)، سال اول، ش ۱، پاییز ۱۳۸۵.
۵۲. «شیخ طوسی و منابع تفسیری وی در التبیان»، در *مطالعات اسلامی* (دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد)، شماره ۷۴، زمستان ۱۳۸۵، ص ۸۱-۱۱۱.
۵۳. «درآمدی بر مباحث زیبایی‌شناسی در مطالعات قرآن‌پژوهی غربیان با تأکید بر کتاب "خداوند زیباست"»، در *ترجمان وحی*، سال دهم، شماره ۲، شماره پیاپی ۲۰، زمستان ۱۳۸۵.
۵۴. «فرهنگ‌نگاری واژگان قرآنی در زبان انگلیسی: با نگاهی به اثر جدید عبدالحلیم و بدوی»، *ترجمان وحی*، سال ۱۳، شماره ۲، شماره پیاپی ۲۶، پاییز و زمستان ۱۳۸۸.
۵۵. «پیش و پس از تئودود نلدکه: تاریخ قرآن نویسی در جهان اسلام»، *صحیفه مبین*، ش ۴۸، پاییز و زمستان ۱۳۸۹، ص ۷-۴۲.
۵۶. «معرفی مصحف قرآنی کهن از قرن دوم هجری/ نسخه خطی ۲۱۶۵ در کتابخانه بریتانیا»، *صحیفه مبین*، ش ۴۷، بهار و تابستان ۱۳۸۹، ص ۱۶۰-۱۶۸.
۵۷. «مأکله سالانه یهود: بررسی روایتی تفسیری در منابع کهن شیعه و سنی»، *پژوهش‌های قرآن و حدیث (مقالات و بررسیها)*، سال ۴۴، ش ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۰، ص ۱۱۹-۱۴۰.
۵۸. «المصابیح فی تفسیر القرآن: گنجی در تاریخ تفسیر شیعه»، در *جشن‌نامه استاد محمد علی مهدوی راد*، به کوشش رسول جعفریان، قم: نشر مورخ، ۱۳۹۱، ص ۴۴۵-۴۶۵.
۵۹. «چهار پارادایم مختلف در تفسیر شیعه: مقدمه‌ای در تاریخ تفسیر شیعه»، در *جشن‌نامه استاد محمد علی مهدوی راد*، به کوشش رسول جعفریان، قم: نشر مورخ، ۱۳۹۱، ص ۴۲۵-۴۴۳.
۶۰. «سیر چاپ متن و ترجمه قرآن در اروپا (بخش نخست)»، در *ترجمان وحی*، سال شانزدهم، ش ۲، شماره پیاپی ۳۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱، ص ۶۳-۸۵.
۶۱. «ریشه‌های تکوین نظریه اعجاز قرآن و تبیین وجوه آن در قرون نخست»، در *پژوهش‌های قرآن و حدیث (مقالات و بررسیها)*، دوره ۴۶، شماره ۱، تابستان ۱۳۹۲، ص ۱۱۳-۱۴۴.
۶۲. «نسخه‌های مختلف و تصحیح‌های تفسیر وزیر مغربی»، در *جشن‌نامه آیه الله رضا استادی*، به کوشش رسول جعفریان، قم: نشر مورخ، ۱۳۹۳، ص ۱۰۰۱-۱۰۲۴.
۶۳. «روایات صادقین (علیهما السلام) در قدیم‌ترین تفاسیر اهل سنت»، در *طبری پژوهی: اندیشه‌گزاری طبری، نابغه ایرانی (مجموعه مقالات)*، ویراسته محمد حسین ساکت، تهران: خانه کتاب، ۱۳۹۳، جلد ۱، ص ۳۸۱-۴۵۳.
۶۴. «تکامد در قرآن: تحلیلی بر واژه‌ها و ترکیبات تک کاربرد در قرآن کریم»، *پژوهش‌های قرآن و حدیث (مقالات و بررسیها)*، دوره ۴۷، ش ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۳، ص ۲۸۴-۲۴۷.
۶۵. «جوانب ادبی و لغوی در تفسیر المصابیح وزیر مغربی»، *ترجمان وحی*، سال نوزدهم، ش ۱، شماره پیاپی ۳۷ (۱۳۹۴)، ص ۴۸-۶۹.
۶۶. «اسرائیلیات و منقولات عهدی در تفسیر وزیر مغربی (۳۷-۱۸ ق) موسوم به المصابیح فی تفسیر القرآن»، *مطالعات تفسیری*، سال ششم، ش ۲۲ (تابستان ۱۳۹۴)، ص ۱۳۷-۱۵۶.

۶۷. «وزیر مغربی: زندگی و استادان»، در *جشن نامه استاد سید علی خراسانی*، ویراسته مهدی مهریزی و محمدحسین درایتی، قم: نشر سهل، ۱۳۹۵، ص ۷۷۹-۸۳۴.
۶۸. «طبری و تفاسیر شیعه: برخی روابط تفسیری شیعه و سنی در دوران کهن با تاکید خاص بر *التبیان* شیخ طوسی»، *صحیفه مبین*، سال بیست و دوم، ش ۵۹، بهار و تابستان ۱۳۹۵، ص ۱۱-۵۰.
۶۹. «قرآن منسوب به خط امام رضا (ع) در آستان قدس رضوی و تکمله‌های آن: مقایسه‌ای میان نسخه ۱۵۸۶ و نسخه ۴۳۵۴ و چند برگه قرآنی در حراج‌های لندن»، *آینه میراث*، دوره ۱۵، ش ۶۰، بهار و تابستان ۱۳۹۶، ص ۳۱-۷۰.
۷۰. «یک شاه اسماعیل و این همه زیارت قرآن: درنگی در پدیده جعل امضای کتابت قرآن به نام امامان شیعه»، در کتاب: *زندگینامه و خدمات علمی و فرهنگی دکتر آذرتاش آذرنوش*، تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۹۶، ص ۲۶۷-۲۹۶.
۷۱. «قرآن "خراسان، دختر نیشابور" با ترجمه فارسی از قرن پنجم هجری: بررسی نسخه ۲۱۵۶ در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و دیگر پاره‌های آن در کتابخانه آستان قدس رضوی و مجلس شورای اسلامی»، *ترجمان وحی*، سال بیست و یکم، ش ۲/ پیاپی ۴۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۶، ص ۷۱-۱۲۰.
۷۲. «قرآن "خراسان، دختر نیشابور" با ترجمه فارسی از قرن پنجم هجری: بخش دوم: بررسی نسخه ۲۰۰۲ در کتابخانه مجلس شورای اسلامی»، *ترجمان وحی*، سال بیست و دوم، ش ۱/ پیاپی ۴۳، بهار و تابستان ۱۳۹۷، ص ۱۴۵-۱۷۷.
۷۳. «کهن‌ترین مکتوب تاریخ‌دار فارسی: دست‌نوشته فارسی از احمد بن ابی القاسم خیقانی در قرن سوم»، *آینه میراث*، دوره ۱۵، ش ۶۱، پاییز و زمستان ۱۳۹۶، ص ۹-۲۶.
۷۴. «وضعیت موجود رشته دانشگاهی علوم قرآنی در ایران همراه با مقایسه‌ای کوتاه با شرایط خارج از ایران»، *فقه و تدبیر: یادنامه علمی حضرت آیت الله العظمی موسوی اردبیلی (ره)*، به کوشش محمدتقی فاضل میبیدی، قم: مرکز تنظیم و نشر آثار آیت‌الله العظمی موسوی اردبیلی (ره)، ۱۳۹۶.
۷۵. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۱). قرآن ۱۲۰۰، در موزه آستانه حضرت معصومه علیها السلام: قرآنی از عهد مامون عباسی یا قرن پنجم هجری»، *آینه پژوهش*، سال ۲۹، ش ۴/ شماره پیاپی ۱۷۲، مهر و آبان ۱۳۹۷، ص ۸۷-۹۶.
۷۶. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۲). فَأَصْدَقَ وَ أَكُنْ / فَأَصْدَقَ وَ أَكُونُ (منافقون، ۱۰): بازتاب قرائت ابوعمرو در نسخه‌های کهن قرآنی، قرون چهارم تا دوازدهم هجری»، *آینه پژوهش*، سال ۲۹، ش ۵/ شماره پیاپی ۱۷۳، آذر و دی ۱۳۹۷، ص ۱۰۷-۱۲۰.
۷۷. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۳). قرآن شماره ۴۲۵۶ موزه ملی ایران، پاره‌های مفقود، و نسخه‌های مشابه با آن»، *آینه پژوهش*، سال ۲۹، ش ۶/ شماره پیاپی ۱۷۴، بهمن و اسفند ۱۳۹۷، ص ۱۴۱-۱۵۴.
۷۸. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۴). نکاتی تازه یاب در باب قرآن خراسان بنت ابی‌القاسم با ترجمه فارسی از قرن پنجم هجری»، *آینه پژوهش*، سال ۳۰، ش ۳/ پیاپی ۱۷۷، مرداد و شهریور ۱۳۹۸، ص ۱۰۲-۱۲۱.

۷۹. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۵). حدادی طبری آملی و کتابت قرآن در خانقاه ابوالعباس قصاب آملی در شهر آمل مورخ ۶۸۷ هجری قمری»، *آینه پژوهش*، سال ۳۰، ش ۴/ پیاپی ۱۷۸، مهر و آبان ۱۳۹۸، ص ۹۹-۱۰۵.
۸۰. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۶). سه قرآن ایرانی از قرن پنجم و ششم هجری در کتابخانه حرم امام علی (ع) و بخش‌های مفقود آنها در دیگر نقاط جهان»، *آینه پژوهش*، سال ۳۰، ش ۶/ پیاپی ۱۸۰، بهمن و اسفند ۱۳۹۸، ص ۱۴۳-۱۵۵.
۸۱. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۷). قرآن ابوالحسن زنگی بن محمد بن علی الجشمی یا نسخه ابونعیم بن حمزة البیهقی: بررسی قرآنی از قرن ششم در کتابخانه آستان قدس رضوی و پاره جدا شده از آن در کتابخانه چستریتی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۱، ش ۱/ پیاپی ۱۸۱، فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۹، ص ۲۰۴-۱۷۵.
۸۲. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۸). *الکافی فی التفسیر*، اثر گمشده السیدالامام ضیاءالدین ابوالرضا راوندی (م حدود ۵۷۱ ق)، و نسخه قرآن ۴۱۲۹ کتابخانه مجلس شورای اسلامی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۱، ش ۲/ پیاپی ۱۸۲، خرداد و تیر ۱۳۹۹، ص ۱۵۹-۱۹۰.
۸۳. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۹). یک عالم گمنام شیعی در قرن چهارم و پنجم هجری: ابوالبرکات الحسینی الجوری و کتابت قرآنی در ۴۲۱ هجری در نیشابور»، *آینه پژوهش*، سال ۳۱، ش ۳/ پیاپی ۱۸۳، مرداد و شهریور ۱۳۹۹، ص ۱۲۱-۱۷۰.
۸۴. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۱۰). قرآن کوفی ۴۲۸۹ در موزه ملی ایران، و دیگر پاره مسروقه آن در موزه پارس (شیراز): طغیان علیه "کتابت پیوسته" در قرآن‌نویسی کوفی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۱، ش ۴/ پیاپی ۱۸۴، مهر و آبان ۱۳۹۹، ص ۱۱۱-۱۷۷.
۸۵. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۱۱). قرآن نویسی منظم و باقاعده در ایران از قرن پنجم تا دهم هجری و تأثیر آن در کتابت قرآن از عصر عثمانی تا امروز»، *آینه پژوهش*، سال ۳۱، ش ۵/ پیاپی ۱۸۵، آذر و دی ۱۳۹۹، ص ۴۵-۷۳.
۸۶. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآن (۱۲). ابوجعفر محمد بن موسی الموسوی، عالم و ادیب شیعه در قرن چهارم، و قرآن وقفی‌اش بر حرم رضوی در سال ۴۰۲ هجری»، *آینه پژوهش*، سال ۳۱، ش ۶/ پیاپی ۱۸۶، بهمن و اسفند ۱۳۹۹، ص ۷۵-۱۰۵.
۸۷. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآن (۱۳). مصاحف قرآنی منسوب به خط ائمه علیهم السلام: واقعیت یا جعل»، *آینه پژوهش*، سال ۳۲، ش ۲/ پیاپی ۱۸۸، خرداد و تیر ۱۴۰۰، ص ۶۷-۱۰۴.
۸۸. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآن (۱۴). "مصحف نجف": قرآن کوفی شماره ۱ منسوب به امام علی علیه السلام در حرم علوی در نجف»، *آینه پژوهش*، سال ۳۲، ش ۳/ پیاپی ۱۸۹، مرداد و شهریور ۱۴۰۰، ص ۱۱۹-۱۶۲.
۸۹. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآن (۱۵). قرآن ابن بواب یا نسخه ابوسعید محمد بن حسین بغدادی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۲، ش ۴/ پیاپی ۱۹۰، مهر و آبان ۱۴۰۰، ص ۵-۳۰.
۹۰. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۱۶). قرآن کوفی ۴۲۵۱ موزه ملی ایران: منبعی برای شناخت قرائات معروف و شاذ قرآنی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۲، ش ۵/ پیاپی ۱۹۱، آذر و دی ۱۴۰۰، ص ۵-۴۹.

۹۱. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۱۷). مصاحف به خط حجازی: کهن‌ترین دست‌نوشته‌های قرآنی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۴، ش ۵ / پیاپی ۲۰۳، آذر و دی ۱۴۰۲، ص ۳۱-۶۰.
۹۲. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۱۸). قرآن کوفی شش سطری ابوالعلاء سودآور، هدایای به کتابخانه و موزه ملی ملک، و دیگر اجزای آن در جهان»، *آینه پژوهش*، سال ۳۴، ش ۶ / پیاپی ۲۰۴، بهمن و اسفند ۱۴۰۲، ص ۷-۴۰.
۹۳. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۱۹): یحیی بن هبة الله حسینی در بیهق، و کتابت قرآنی برای وقف بر حرم امام رضا علیه السلام در قرن ششم»، *آینه پژوهش*، سال ۳۵، ش ۱ / پیاپی ۲۰۵، فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۳، ص ۶۱-۹۵.
۹۴. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۲۰): قرآن امیره بنت ابی العباس الحمزائی: ردیابی وقفیات گمشده آستان قدس رضوی از کاریز تا کربلا و پاریس»، *آینه پژوهش*، سال ۳۵، ش ۲ / پیاپی ۲۰۶، خرداد و تیر ۱۴۰۳، ص ۵۱-۷۶.
۹۵. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۲۱): قرآن ۳۶۱۰ در موزه ملی ایران، کتابت ابومحمد جعفر بن علی الوراق در ۴۱۶ قمری به خط کوفی مشرقی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۵، ش ۵ / پیاپی ۲۰۹، آذر و دی ۱۴۰۳، ص ۶۵-۱۱۲.
۹۶. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۲۲): قرآن کوفی منسوب به دست خط امام صادق (ع) در دارالکتب المصریة، اثری از خراسان سده سوم یا چهارم هجری»، *آینه پژوهش*، سال ۳۶، ش ۱ / پیاپی ۲۱۱، فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۴، ص ۲۱-۶۰.
۹۷. «نسخه‌شناسی مصاحف قرآنی (۲۳): قرآن‌های مترجم فارسی از ماوراءالنهر تا سده هشتم هجری»، *آینه پژوهش*، سال ۳۶، ش ۶ و ۵ / پیاپی ۲۱۵ و ۲۱۶، آذر-اسفند ۱۴۰۴، ص ۱۴۱-۱۹۵.
۹۸. «پاره‌ای از یک تفسیر ناشناخته معتزلی، احتمالاً از سده چهارم یا پنجم هجری: درباره نسخه خطی Yah. Ar. 374 و تصحیح آن»، *آینه پژوهش*، سال ۳۵، ش ۴ / پیاپی ۲۰۸، مهر و آبان ۱۴۰۳، ص ۱۰۵-۱۵۶.
۹۹. «مصحف المشهد الرضوی»، *نامه فرهنگستان علوم*، دوره جدید، شماره هشتم، زمستان ۱۴۰۲، ص ۴۱-۵۴.
۱۰۰. «مصحف زنجانی، هنر ایرانی به خط کوفی در ۵۳۱ هجری: نسخه شماره ۴۴ کتابخانه حرم علوی (ع) در نجف، و برگ‌های جدا شده از آن در موزه متروپلیتن»، *ترجمان وحی مبین*، سال بیست و سوم، ش ۱، پیاپی ۴۵، بهار و تابستان ۱۳۹۸، ص ۵۰-۸۷.
۱۰۱. «قرآن مترجم زعفرانی مورخ ۵۴۶ هجری در ری: کهن‌ترین نسخه قرآنی کامل، تاریخ‌دار و حاوی ترجمه فارسی»، *ترجمان وحی مبین*، سال بیست و سوم، ش ۲، پیاپی ۴۶، پاییز و زمستان ۱۳۹۸، ص ۵۲-۱۲۱.
۱۰۲. «محمود رامیار و نخستین تاریخ قرآن نویسی در زبان فارسی»، *بخارا*، سال بیست و چهارم، ش ۱۳۴، آذر - دی ۱۳۹۸، ص ۵۱۶-۵۲۹.
۱۰۳. «نسخه‌هایی تازه‌یاب از تفسیر قرآن خواجه عبدالله انصاری در ترکیه و نجف؛ بخش نخست: دستور و واژگان فارسی در گویش هروی»، *آینه پژوهش*، سال ۳۲، ش ۱ / پیاپی ۱۸۷، فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۰، ص ۵-۶۲.

١٠٤. «المصباح في تفسير القرآن: كنز من تراث التفسير الشيعي»، در *تراثنا*، السنة التاسعة و العشرون، العددان ١١٣ و ١١٤، محرم الحرام ١٤٣٤ [٢٠١٢ ميلادي]، ص ٥٥-١٠٠.
١٠٥. «مأكلة اليهود السنوية: مناقشة إحدى الروايات التفسيرية في مصادر الشيعة والسنية القديمة»، در *تراثنا*، السنة التاسعة والعشرون، العددان ١١٥ و ١١٦، رجب ١٤٣٤ [٢٠١٣ ميلادي]، ص ٥٥-١٠٠.
١٠٦. «تفسير الوزير المغربي: قراءة في نسخه الخطية»، در *تراثنا*، السنة الثلاثون، العددان ١١٧ و ١١٨، محرم الحرام ١٤٣٥ [٢٠١٣ ميلادي]، ص ٣٤٣-٣٧٤.
١٠٧. «المراحل الاربعة في مدرسة التفسير الشيعي: تمهيد في تاريخ التفسير الشيعي»، *تراثنا*، السنة الثلاثون، العددان ١١٩-١٢٠، رجب - ذوالحجة ١٤٣٥ [٢٠١٤ ميلادي]، ص ٧-٤٣.
١٠٨. «الطبري وتفسير الشيعة: التأثير والأثر في التراث التفسيري القديم بين الشيعة والسنة»، *تراثنا*، السنة الثالثة والثلاثون، العدد ١٣٠، ربيع الآخرة - جمادى الآخرة ١٤٣٨ [٢٠١٦ ميلادي].
١٠٩. «جذور نشأة نظرية إعجاز القرآن وبيان وجوهها في القرون الأولى»، *تراثنا*، السنة السادسة والثلاثون، العدد ١٤٤، شوال - ذوالحجة ١٤٤١ [٢٠٢٠ ميلادي]، ص ١٨٣-٢٣٦.
١١٠. «مصحف الزنجاني نسخة يرقى تاريخها إلى عام ٥٣١ هـ: الفن الإيراني في كتابة المصحف بالخط الكوفي (نظرة في النسخة المحفوظة في مكتبة العتبة العلوية في النجف، مرفقة بأوراق منها موجودة في متحف متروبوليتان (في نيويورك)»، *تراثنا*، السنة السابعة والثلاثون، العدد ١٤٧، رجب. رمضان ١٤٤٢ [٢٠٢٠ ميلادي]، ص ٧-٦٢.
١١١. «الكافي في التفسير: أثر مفقود للسيد ضياء الدين أبي الرضا الراوندي (ت ٥٧١ هـ تقريباً) وارتباطه بالنسخة القرآنية رقم: (٤١٢٩) في مكتبة مجلس الشورى الإسلامي»، *تراثنا*، السنة الثامنة والثلاثون، العدد ١٥٢، شوال. ذوالحجة ١٤٤٣ [٢٠٢٢ ميلادي]، ص ٨٧-١٥٥.
١١٢. «مصحف المشهد الرضوي: أثر من تاريخ القرآن من القرن الأول الهجري»، *تراثنا*، السنة التاسعة والثلاثون، العدد ١٥٣، محرم. ربيع الأول ١٤٤٤ [٢٠٢٢ ميلادي]، ص ٨-١٤١.
١١٣. «أبو البركات الحسيني الجوري وكتابه القرآن في نيشابور سنة (٤٢١ هـ)»، *تراثنا*، السنة التاسعة والثلاثون، العدد ١٥٥، رجب - رمضان ١٤٤٤ [٢٠٢٣ ميلادي]، ص ٩٥-١٦٣.
١١٤. «الكتابة المنتظمة للقرآن والمبنية على القواعد في إيران (من القرن الخامس إلى القرن العاشر الهجري) وأثرها على كتابة القرآن في العهد العثماني وحتى يومنا هذا»، *تراثنا*، السنة التاسعة والثلاثون، العدد ١٥٦، شوال - ذوالحجة ١٤٤٤ [٢٠٢٣ ميلادي]، ص ٨٩-١٢٧.
١١٥. «أبو جعفر محمد بن موسى الموسوي (عالم وأديب شيعي من أعلام القرن الرابع الهجري ومصحفه الموقوف على العتبة الرضوية سنة ٤٠٢ هـ)»، *تراثنا*، السنة الأربعون، العدد ١٥٧، محرم - ربيع الأول ١٤٤٥ [٢٠٢٣ ميلادي]، ص ١٠٣-١٤٧.
١١٦. «مصحف النجف: القرآن الكريم في العتبة العلوية رقم (١) المنسوب للإمام علي عليه السلام»، *تراثنا*، السنة الأربعون، العدد ١٥٨، ربيع الآخرة - جمادى الآخرة ١٤٤٥ [٢٠٢٣ ميلادي]، ص ٢٠١-٢٦٨.

١١٧. «القرآن الكوفي رقم: ٤٢٥١ في المتحف الوطني الإيراني (أحد مصادر معرفة القراءات المعروفة والشاذة)»، *تراثنا*، السنة الأربعون، العدد ١٥٩، رجب - رمضان ١٤٤٥ [٢٠٢٤ ميلادي]، ص ١٥١-٢٣١.
١١٨. «قرآن أبي الحسن زكي بن محمد بن علي الجشمي أو نسخة أبي نعيم بن حمزة البيهقي: (دراسة لقرآن من القرن السادس في مكتبة آستان قدس رضوي، والقسم المنفصل عنه في مكتبة تشستريتي)»، *تراثنا*، السنة الأربعون، العدد ١٦٠، شوال - ذو الحجة ١٤٤٥ [٢٠٢٤ ميلادي]، ص ٧٨-١١٣.
١١٩. «الجامع لعلوم القرآن، تفسير أبي الحسن الرماني: الجزء الثلاثون: من سورة النبأ إلى سورة الناس، مقدمه، تحقيق و تعليقات: مرتضى كريمي نيا»، *آينه پژوهش*، سال سي و پنجم، ش ٦ / شماره پياپی ٢١٠، بهمن و اسفند ١٤٠٣، ص ٣٨١-٥٢٩.
١٢٠. «قرآن ابن البواب (أو نسخة أبي سعد محمد بن حسين البغدادي)»، *تراثنا*، السنة الواحدة والأربعون، العدد ١٦١، محرم - ربيع الأول ١٤٤٦ [٢٠٢٤ ميلادي]، ص ٩-٤٩.
١٢١. «تاريخ كتابة القرآن عند المسلمين قبل بعد ثيودور نولدكه»، *تراثنا*، السنة الواحدة والأربعون، العدد ١٦٢، ربيع الآخرة - جمادي الآخرة ١٤٤٦ [٢٠٢٤ ميلادي]، ص ٢٣٨-٢٨٠.
١٢٢. «الفرائد في القرآن (دراسة تحليلية للكلمات والألفاظ التي جاءت منفردة في القرآن الكريم)»، *تراثنا*، السنة الواحدة والأربعون، العدد ١٦٣، رجب - رمضان ١٤٤٦ [٢٠٢٥ ميلادي]، ص ٧-٧١.
١٢٣. «المصحف المنسوب إلى خط الإمام الرضا عليه السلام في مكتبة آستان قدس رضوي وبقيّة أوراقه في لندن»، *تراثنا*، السنة الواحدة والأربعون، العدد ١٦٤، شوال - ذوالحجة ١٤٤٦ [٢٠٢٥ ميلادي]، ص ٤٤-٩٩.
١٢٤. «مصحف يحيى بن هبة الله الحسيني في بيهق وكتابته لوقفه على حرم الإمام الرضا عليه السلام في القرن السادس الهجري»، *تراثنا*، السنة الثانية والأربعون، العدد ١٦٦، ربيع ٢-جمادي ٢ سنة ١٤٤٧ [٢٠٢٥ ميلادي]، ص ١٠٦-١٥٤.
١٢٥. «مصحف الأميرة بنت أبي العباس الحمراي: تقصي آثار إحدى الوقفيات المفقودة من العتبة الرضوية المقدسة ومتابعة آثارها من كاريز إلى كربلاء إلى باريس»، *تراثنا*، السنة الثانية والأربعون، العدد ١٦٧، رجب - رمضان سنة ١٤٤٧ [٢٠٢٥ ميلادي]، ص ١٨٤-٢١٦.

مقالات دائرة المعارف

١٢٦. «بنت الشاطي، عايشه عبدالرحمن»، *در دانشنامه جهان اسلام*، ج ٤
١٢٧. «بيضاوي»، *در دانشنامه جهان اسلام*، ج ٥
١٢٨. «پويا، ميرزا مهدي»، *در دانشنامه جهان اسلام*، ج ٥
١٢٩. «پيكتال، محمد مارمادوك»، *در دانشنامه جهان اسلام*، ج ٥
١٣٠. «البيت الحرام»، *در دانشنامه جهان اسلام*، ج ٥

۱۳۱. «بیاتی، عبدالوهاب»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۵
۱۳۲. «تابوت»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۶
۱۳۳. «التبیان فی تفسیر القرآن»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۶
۱۳۴. «تدلیس»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۶
۱۳۵. «تفسیر الجلالین»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۷
۱۳۶. «الجبار»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۹
۱۳۷. «خبر»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۱۵
۱۳۸. «خلف»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۱۶
۱۳۹. «الخولی، امین»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۱۶
۱۴۰. «دابة الارض»، در *دانشنامه جهان اسلام*، ج ۱۶

مقالات در کنفرانس‌های بین‌المللی

141. *Mysterium Termedum: Horror and the Aesthetics of Religious Experiences*; Workshop at the Wissenschaftskolleg zu Berlin, (Berlin, 12-15 Dec. 2002).
142. "Iranian Kufic Qur'an Manuscripts: A Brief Survey," in: *Corpus Coranicum: Exploring the Textual Beginnings of the Qur'an*; Convened by Angelika Neuwirth & Michael Marx (Berlin, 6-9 Nov. 2005)
143. "History of the Qur'ān in the Muslim World: Before and After Theodor Nöldeke," in: *Aux Origines du Coran, le Coran des Origines*, Convened by François Déroche, & Christian Robin (Paris, 3-4 March 2011).
144. "Contemporary Qur'ānic Studies in Iran and its Relationship with Qur'ānic Studies in the West," in: *The Qur'ān: Text, Society & Culture: SOAS Conference on the Qur'ān*, Convened by Mohammad Abdel Haleem & Helen Blatherwick (London, SOAS, 10-12 November 2011).
145. "Al-Ṭabarī and Shī'a tafsīrs: some interrelations of methods and traditions, with special reference to al- Ṭūsī's *al-Tibyān*," in: *Desiderat der aktuellen Koranforschung*; Convened by Stiftung fur islamische Studien (Berlin, 17.-19. Oktober 2014).
146. "Manuscripts and Manuscript studies of the Qur'an in Iran: with special reference to MS. 18 of Astan-e Quds Library in Mashhad" in: *Autour de Fuṣṭāṭ. Une bibliotheca coranica en context*, Convened by François Déroche (Paris, Collège de France, 25 June 2015).

147. “New Evidence for the Early History of the Qur’an: Possibly Meccan/ Medinan Codex in Mashhad from the Initial Decades of Islam”, in: Aspects of Quranic Scholarship: Philology meets Theology, Convened by Angelika Neuwirth and Muhannad Khorshide, (Berlin, Freie Universitat Berlin, 23-25 September 2016).
148. “Mashhad Codex: ‘Uthmānic Text of the Qur’ān with Ibn Mas‘ūd Arrangement of Sūras: Possibly Meccan/ Medinan Codex in the Library of Āstān-e Quds,” paper presented in the conference: Paleo-Qur’anic Manuscripts Conference: State of the Field, May 4-6, 2017 (Central European University, Budapest).
149. “A New Paradigm in the History of Shī‘a Tafsīr: Al-Wazīr al-Maghribī (370-418 AH) and his al-Maṣābīḥ fī Tafsīr al-Qur’an,” paper presented in the Conference: Die Tausendjährige Schule der Schia. 6. - 7. Oktober 2017. Berlin.
150. “From Fuṣṭāṭ to Iran: A survey of some old Kufic Qur’āns possibly from Egypt,” paper presented at the Colloque: Le Coran dans l’histoire culturelle et intellectuelle de Fuṣṭāṭ entre les VIIe et Xe siècles, (Paris: Collège de France, Les mercredi et jeudi 6-7 juin 2018).
151. “Against *Scriptio Continua*: Early Iranian Approaches to Transcribing the Qur’an in the Second and Third Centuries,” paper presented at the Colloque: Recherches actuelles sur les manuscrits coraniques, (Paris: Collège de France 2-3 June 2022).
152. “The Early Quranic Manuscripts: Various Historical and Scientific Implications,” paper presented at the conference (Winter School): Qur’anic Studies in the Contemporary World (Hamburg, Islamische Akademie Deutschland, 3-5 Feb. 2024).
153. “Systematic Writing of the Qur’ān in Iran from the 5th/11th to the 10th/16th Century, and its Influence on the Scribing of the Qur’ān from the Ottoman era to the Present day,” paper presented at the İktidarın Gölgesinde İlahi Bir Miras; Müzeyyen Kur’an-ı Kerimler, Ayasofya Yerleşkesi Gülhane Binası, Istanbul: February 2025.
154. “Al-Wazīr al-Maghribī and his *al-Maṣābīḥ fī tafṣīr al-Qur’ān*: Missing Episode in the History of Shī‘a Tafsīr,” paper presented at the Quranic Studies Conference: Diverse Approaches to Qur’anic Exegesis: Historical Trends and Contemporary Trajectories, Birmingham: Al-Mahdi Institute, 14-15 April 2025.
155. “The Codex Mashhad: A Key Witness to the Early History of the Qur’ān,” paper presented at the CQS-Qur’anic Studies Congress; University of Istanbul, 26-27 Sept. 2025.

۱۵۶. «المصحف المنسوب إلى الإمام علي بن أبي طالب في الخزانة الغروية، رقم (۱): تاريخه وخصائصه»، المؤتمر العلمي الدولي الافتراضي الثاني: سلامة النص القرآني من خلال المصاحف المخطوطة، نجف، ۲۱-۲۲ دسامبر ۲۰۲۱.

مقالات ترجمه شده از انگلیسی و آلمانی

۱۵۷. آری ربین، «اقرأ باسم ربك...: نکاتی در تفسیر نخستین آیات سوره علق»^۱، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *پژوهشهای قرآنی*، سال پنجم، شماره ۱۹-۲۰، پاییز و زمستان ۱۳۷۸، ص ۳۹۲-۴۱۵.
۱۵۸. آری ربین، «رسول پوشانیده: تفسیر کلمات مَزْمَل و مَدَّثَر»^۲، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *بینات*، سال هفتم، ش ۲۷، پاییز ۱۳۷۹، ص ۱۶-۲۸.
۱۵۹. آری ربین، «تعامل تفسیر و حدیث در تعیین سبع المثانی»^۳، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، سال چهارم، شماره ۸، اسفند ۱۳۷۹، ص ۱۱-۳۱.
۱۶۰. آندرو ربین، «تحلیل ادبی قرآن، تفسیر و سیره: نگاهی به روش‌شناسی جان وُنزبرو»^۴، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *پژوهشهای قرآنی*، سال ششم، شماره ۲۴-۲۳، پاییز و زمستان ۱۳۷۹، ص ۱۹۰-۲۱۷.
۱۶۱. ویلیام گراهام، «ملاحظات بر کتاب *مطالعات قرآنی*»^۵، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *آینه پژوهش*، سال یازدهم، شماره ۵، شماره پیاپی، ۶۵، آذر و دی ۱۳۸۰، ص ۴۶-۵۳.
۱۶۲. آندرو ربین، «واژگان دخیل و تعیین زبان خارجی آنها در تفسیر»^۶، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، سال هفتم، ش ۱، شماره پیاپی ۱۳، بهار و تابستان ۱۳۸۲، ص ۳۹-۵۳.

¹- Uri Rubin, "Iqra' bi-smi rabbika ...! Some notes on the interpretation of Sūrat al-'Alaq", *Israel Oriental Studies* 13 (1993) pp. 213-230.

²- Uri Rubin, "The shrouded messenger: on the interpretation of *al-muzzammil* and *al-muddaththir*", *Jerusalem Studies in Arabic and Islam* 16 (1993) pp. 96-107.

³- Uri Rubin, "Exegesis and *Ḥadīth*: the case of the seven *Mathūnī*", in *Approaches to the Qur'ān*, ed. G.R. Hawting & Abdul-Kader A.Shareef. London: Routledge, 1993, pp. 141-156.

⁴- Andrew Rippin, "Literary analysis of *Qur'ān, tafsīr*, and *sīra*: the methodologies of John Wansbrough", in *Approaches to Islam in religious studies*, ed. by R.C. Martin, Tucson: University of Arizona Press, 1985, pp. 151-163.

⁵- William Graham, "Review of *Quranic Studies: Sources and Methods of Scriptural Interpretation*, (by John Wansbrough. [London Oriental Series, Volume 31]. Oxford: Oxford University Press. 1977)", in *Journal of the American Oriental Society*, 100ii (1980), pp. 137-141.

⁶- Andrew Rippin, "The designation of "foreign" languages in the exegesis of the Qur'ān", in *With reverence for the word: medieval scriptural exegesis in Judaism, Christianity, and Islam*, ed. by Jane Dammen McAuliffe and others, Oxford, New York: Oxford University Press, 2003, pp. 437-444.

۱۶۳. فرانسوا دوبلوا، «نقدی بر کتاب *قرائت آرامی سریانی قرآن*»،^۷ ترجمه مرتضی کریمی نیا، ترجمان وحی، سال هفتم، ش ۲، شماره پیاپی ۱۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۲، ص ۱۲۰-۱۲۸.
۱۶۴. آندرو ریپین، «نکاتی روش‌شناختی درباره فصل چهارم کتاب *مطالعات قرآنی*»،^۸ ترجمه مرتضی کریمی نیا، تحقیقات قرآن و حدیث (دانشگاه الزهراء)، سال اول، ش ۱، بهار ۱۳۸۳، ص ۱۴۶-۱۵۷.
۱۶۵. هارالد موتسکی، «حدیث‌پژوهی در غرب: مقدمه‌ای در باب خاستگاه و تطور حدیث»،^۹ ترجمه مرتضی کریمی نیا، علوم حدیث، سال دهم، ش ۳ و ۴، شماره پیاپی ۳۸-۳۷، پاییز و زمستان ۱۳۸۴، ص ۲-۳۲.
۱۶۶. جان ونزبرو، «بلاغت عربی و تفسیر قرآن، با نگاهی به صنعت لفّ و نشر»،^{۱۰} ترجمه، نقد و بررسی از مرتضی کریمی نیا، مطالعات اسلامی (دانشکده الهیات دانشگاه فردوسی مشهد)، شماره ۷۰، زمستان ۱۳۸۴، ص ۱۱۵-۱۵۸.
۱۶۷. تئودور نلدهکه، «نقد و بررسی روایات جمع قرآن»،^{۱۱} ترجمه مرتضی کریمی نیا، علوم حدیث، سال دهم، ش ۲ و ۱، شماره پیاپی ۳۵-۳۶، بهار و تابستان ۱۳۸۴، ص ۷۰-۱۰۰.
۱۶۸. تئودور نلدهکه، «مصاحف قرآنی پیش از جمع عثمان»،^{۱۲} ترجمه مرتضی کریمی نیا، ترجمان وحی، سال دهم، ش ۱، شماره پیاپی ۱۹، بهار و تابستان ۱۳۸۵.
۱۶۹. تئودور نلدهکه، «نقد و بررسی روایات توحید مصاحف در عصر عثمان»،^{۱۳} ترجمه مرتضی کریمی نیا، قرآن و مستشرقین، سال اول، ش ۱، پاییز ۱۳۸۵.
۱۷۰. هارالد موتسکی، «تاریخ‌گذاری تفسیر موسوم به ابن عباس: چند نکته تکمیلی»،^{۱۴} ترجمه مرتضی کریمی نیا، علوم حدیث، سال یازدهم، ش ۴، شماره پیاپی ۴۲، زمستان ۱۳۸۵.

⁷- François de Blois, "Review of *Die syro-aramäische Lesart des Koran: ein Beitrag zur Entschlüsselung der Koransprache*. (by Christoph Luxenberg. Berlin: Das Arabische Buch, 2000)", in *Journal of Qur'anic Studies* 5i (2003), pp. 92-97.

⁸- Andrew Rippin, "Qur'anic studies, part IV: some methodological notes", in *Method & Theory in the Study of Religion* 9i (1997), pp. 39-46.

⁹- Harald Motzki, "Introduction, Ḥadīth: origins and developments", in *Ḥadīth: Origins and Developments*, edited by Harald Motzki, Aldershot (UK): Ashgate Publishing Limited, 2004, pp. xiii-lxiii.

¹⁰- John Wansbrough, "Arabic rhetoric and Qur'ānic exegesis", in *Bulletin of the School of Oriental and African Studies* 31iii (1968) pp. 496-485.

¹¹- Theodor Nöldeke, " ", in *Geschichte des Qorāns*, zweite Auflage bearbeitet von Friedrich Schwally, 2. Bande, 1919 [Hildesheim, Zürich & New York: Georg Olms Verlag, 2000.]

¹²- Theodor Nöldeke, " ", in *Geschichte des Qorāns*, zweite Auflage bearbeitet von Friedrich Schwally, 2. Bande, 1919 [Hildesheim, Zürich & New York: Georg Olms Verlag, 2000.]

¹³- Theodor Nöldeke, " ", in *Geschichte des Qorāns*, zweite Auflage bearbeitet von Friedrich Schwally, 2. Bande, 1919 [Hildesheim, Zürich & New York: Georg Olms Verlag, 2000.]

¹⁴- Harald Motzki, "Dating the so-called *Tafsīr Ibn 'Abbās*: some Additional Remarks", in *Jerusalem Studies in Arabic and Islam*, 32 (2006) pp. 147-163.

۱۷۱. هارالد موتسکی، «جمع و تدوین قرآن: بازنگری دیدگاه‌های غربی در پرتو تحولات جدید روش‌شناختی»،^{۱۵} ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *هفت آسمان*، شماره ۳۲، زمستان ۱۳۸۵.
۱۷۲. اری زین، «دستان ابولهب و غزال کعبه: نگاهی به تفسیر سوره مسد»، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، ش ۲، شماره پیاپی ۲۵، پاییز و زمستان ۱۳۸۸.
۱۷۳. اندرو ریپین، «شتر یا ریسمان: حتی یلجَ الجَمَلُ فی سَمِّ الخِیاطِ (اعراف، ۴۰)»، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، سال دوازدهم، ش ۲، شماره پیاپی ۲۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۷.
۱۷۴. هربرت برگ، «ابن عباس در تفاسیر دوره عباسیان»، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *آینه پژوهش*، ش ۱۱۸، مهر و آبان ۱۳۸۸.
۱۷۵. اندرو ریپین، «دیدگاه زرکشی و سیوطی در باب اسباب النزول»، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، سال چهاردهم، ش ۱، شماره پیاپی ۲۷، بهار و تابستان ۱۳۸۹.
۱۷۶. مایکل کوک، «تاریخ گذاری روایات»، ترجمه مرتضی کریمی‌نیا، در تاریخ گذاری حدیث: روش‌ها و نمونه‌ها، به کوشش و ویرایش سید علی آقایی، تهران: انتشارات حکمت، ۱۳۹۳، ص ۲۶۹-۲۸۳.

نقد و بررسی آثار قرآنی غربیان

۱۷۷. هربرت برگ، *تکوین و تکامل تفسیر در نخستین سده‌های اسلامی*،^{۱۶} در *آینه پژوهش*، سال دوازدهم، شماره ۳، شماره پیاپی ۶۹، مرداد و شهریور ۱۳۸۰، ص ۲۶-۳۲.
۱۷۸. گرنلیوس وِزستینگ، *دستور زبان عربی و تفسیر قرآن در نخستین سده‌های اسلامی*،^{۱۷} در *همشهری ماه*، سال اول، شماره ۶، شهریور ۱۳۸۰، ص ۴۸.
۱۷۹. نوید کرمانی، *خداوند زیباست: عناصر زیبایی‌شناختی قرآن کریم*،^{۱۸} در *همشهری ماه*، سال اول، شماره ۷، مهر ۱۳۸۰، ص ۳۲-۳۳.
۱۸۰. عیسی بولاتا (سروراستار)، *ساختارهای ادبی معنای دینی در قرآن*،^{۱۹} در *همشهری ماه*، سال اول، شماره ۸، آبان ۱۳۸۰، ص ۳۶.

¹⁵- Harald Motzki, "The Collection of the Qur'ān: A Reconsideration of Western Views in Light of Recent Methodological Developments", *Der Islam*, 78 (2001) pp. 1-31

¹⁶- Herbert Berg (ed.), *The development of exegesis in early Islam: the authenticity of Muslim literature from the formative period*. Richmond (Surrey): Curzon, 2000. 251pp.

¹⁷- Cornelius H. M. Versteegh, *Arabic grammar and Qur'ānic exegesis in early Islam*. Leiden: Brill, 1993 (Studies in Semitic Languages and Linguistics, 19). 230pp.

¹⁸- Navid Kermani, *Gott ist schön: das ästhetische Erleben des Koran*. Munich: C.H. Beck, 1999. 546pp.

¹⁹- Issa J. Boullata (ed.), *Literary structures of religious meaning in the Qur'ān*. Richmond (Surrey): Curzon, 2000. 393pp.

۱۸۱. چین دَمِن مك اوليف (سرویراستار)، *دائرة المعارف قرآن به انگلیسی*،^{۲۰} در *گلستان قرآن*، دوره جدید، شماره ۸۶، دوشنبه ۷ آبان ۱۳۸۰، ص ۳۵-۳۶.
۱۸۲. چین دَمِن مك اوليف، *مسیحیان در قرآن: بررسی تفاسیر قدیم و جدید*،^{۲۱} در *همشهری ماه*، سال اول، شماره ۱۰، دی ۱۳۸۰، ص ۵۲.
۱۸۳. باربارا فرییر استواسِر، *زنان در قرآن، سنت و تفسیر*،^{۲۲} در *گلستان قرآن*، دوره سوم، سال پنجم، شماره پیاپی ۱۶۸، یکم مرداد ۱۳۸۱، ص ۳۴-۳۶.
۱۸۴. هارتموت بوبتسین، *قرآن در عصر اصلاح طلبی و نواندیشی*،^{۲۳} در *ترجمان وحی*، سال ششم، ش ۱، شماره پیاپی ۱۱، بهار و تابستان ۱۳۸۱، ص ۷۴-۸۳.
۱۸۵. زیگرت یمینی، *قرآن با ترجمه آلمانی*،^{۲۴} در *ترجمان وحی*، سال هفتم، ش ۲، شماره پیاپی ۱۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۲، ص ۵۲-۵۸.

مصاحبه‌ها

۱۸۶. «ترجمه‌ای آهنگین از قرآن به انگلیسی: گفت‌وگو با دکتر فضل‌الله نیک‌آیین»، گفت‌وگو کننده: مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، سال پنجم، شماره ۱۰، اسفند ۱۳۸۰، ص ۱۰۷-۱۲۱.
۱۸۷. «ترجمه فارسی قرآن کریم: گفت‌وگو با دکتر غلامعلی حداد عادل»، گفت‌وگو کننده: مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، سال یازدهم، شماره ۲۱، شهریور ۱۳۸۶، ص ۷۷-۱۴۰.
۱۸۸. «شکل‌گیری ترجمه فارسی کهن از قرآن کریم: گفتگو با دکتر آذرتاش آذرنوش»، گفت‌وگو کننده: مرتضی کریمی‌نیا، *ترجمان وحی*، سال بیست و یکم، ش ۴۲، اسفند ۱۳۹۶، ص ۴۹-۷۰.

ویرایش کتاب

۱۸۹. *قرآن کریم*، ترجمه و توضیحات از بهاء‌الدین خرمشاهی، ویراسته مرتضی کریمی‌نیا، چاپ اول، تهران، انتشارات نیلوفر و جامی، ۱۳۷۴.

²⁰- Jane Dammen McAuliffe, *Encyclopaedia of the Qur'ān*. Volume One: A-D, Leiden: Brill, 2001. 557pp.

²¹- Jane Dammen McAuliffe, *Qur'ānic Christians: an analysis of classical and modern exegesis*. Cambridge, New York, etc.: Cambridge University Press, 1991. 340pp.

²²- Barbara Freyer Stowasser, *Women in the Qur'ān, traditions and interpretation*. New York: Oxford University Press, 1994. 206pp.

²³- Hartmut Bobzin, *Der Koran im Zeitalter der Reformation: Studien zur Frühgeschichte der Arabistik und Islamkunde in Europa*. Beirut: Deutsche Morgenländische Gesellschaft; Stuttgart: Steiner, 1995 (Beiruter Texte und Studien, 42). xiv+598pp.

²⁴- *Der Koran*, Übersetzung von Siegrid Yamini (geb. Schulz), Tehran: Jajarmi Publication, 2003/1382. ??+773pp.

۱۹۰. **درآمدی بر تاریخ قرآن**، نوشته ریچارد بل، بازنگاری و بازننگاری از و. موننگمری وات، ترجمه بهاءالدین خرمشاهی، ویراسته مرتضی کریمی‌نیا، چاپ اول، قم، مرکز ترجمه قرآن مجید به زبان‌های خارجی، ۱۳۸۲.

جوایز و رتبه‌ها

۱۹۱. رتبه نخست برای مقاله برتر در موضوع نقد ادبی در سومین جشنواره مطبوعات (پاییز ۱۳۷۵). عنوان مقاله: «نگاهی به ترجمه قرآن کریم محمد مهدی فولادوند».
۱۹۲. رتبه نخست در آزمون کارشناسی ارشد رشته علوم قرآن و حدیث (۱۳۷۷).
۱۹۳. رتبه اول در مسابقه پایان‌نامه کارشناسی ارشد در یازدهمین نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم (پاییز ۱۳۸۲). عنوان پایان‌نامه: «ترجمه و نقد و بررسی کتاب **مفهوم النص: دراسة في علوم القرآن**».
۱۹۴. رتبه دوم دهمین دوره کتاب سال دانشجویی در گروه دین و فلسفه (پاییز ۱۳۸۲). عنوان کتاب: **معنای متن: پژوهشی در علوم قرآن**.
۱۹۵. نفر اول برای مقاله برگزیده در دومین جشنواره مطبوعات اسلامی (زمستان ۱۳۸۳). عنوان مقاله: «مسئله تأثیر زبان‌های آرامی و سریانی در زبان قرآن».
۱۹۶. رتبه دوم در شانزدهمین دوره انتخاب پایان‌نامه‌های برتر قرآنی در نمایشگاه بین‌المللی قرآن کریم (خرداد ۱۳۹۶). عنوان رساله: «وزیر مغربی و روش‌شناسی المصباح فی تفسیر القرآن».
۱۹۷. جایزه کتاب فصل نوزدهم برای کتاب **حدیث اسلامی: خاستگاه‌ها و سیر تطور** (قم، دارالحدیث، ۱۳۹۰).
۱۹۸. جایزه کتاب فصل بیست و یکم کتاب **زبان قرآن، تفسیر قرآن** (تهران، هرمس، ۱۳۹۱).
۱۹۹. جایزه کتاب فصل بیست و چهارم برای کتاب **کتاب‌شناسی مطالعات قرآنی در زبان‌های اروپایی** (قم، مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی، ۱۳۹۱).
۲۰۰. جایزه بیستمین دوره کتاب سال دانشجویی برای کتاب **کتاب‌شناسی مطالعات قرآنی در زبان‌های اروپایی** (قم، مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی، ۱۳۹۱).
۲۰۱. جایزه سی و یکمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران برای کتاب **کتاب‌شناسی مطالعات قرآنی در زبان‌های اروپایی** (قم، مؤسسه فرهنگی ترجمان وحی، ۱۳۹۱).
۲۰۲. جایزه چهل و یکمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران برای کتاب **قرآن‌های کوفی در ایران و دیگر پاره‌های آن در جهان** (تهران، مرکز طبع و نشر قرآن جمهور اسلامی ایران، ۱۴۰۱).
۲۰۳. برگزیده عنوان «خادم قرآن» در بیست و نهمین آیین تکریم خادمان قرآن. فروردین ۱۴۰۳ / رمضان ۱۴۴۵.
۲۰۴. جایزه سپاس در چهل و دومین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران برای کتاب **مصحف المشهد الرضوی** (قم: مؤسسه آل‌البیت، ۱۴۰۱-۱۴۰۲)، بهمن ۱۴۰۳.